

Ordbogssafari

- om Den Danske Ordbog og sprogets udvikling

Forløb om Den Danske Ordbog og sprogets udvikling målrettet 8.-9. klassetrin
Varighed: 4 lektioner

Udarbejdet af Marianne Hundebøl & Birgitte Therkildsen, 2019

På Safari i Den Danske Ordbog

Mange taler om, at der sker et skred i det danske sprog. Sproget udvikler sig, mens vi anvender det, og ved at ord og udtryk opstår og spredes på uformel vis. Men også formelle kanaler påvirker sproget, og det kan vi blandt andet se ved at følge forskellige udgaver af ordbøger. Her skal vi kigge på Den Danske Ordbog - DDO.

Paropgave

- Undersøg, hvad Den Danske Ordbog er?
- Hvordan udvikles, opdateres og anvendes den?
- Vælg 10 af de ord, der senest er tilføjet ordbogen. Begrund jeres valg.
- Lav et **ordkort** over hvert af ordene, og tal om, hvorfor ordene er kommet med i ordbogen.
- Vælg et ord, som I med levende billeder præsenterer for klassen. I kan fx lave en kort film, en PowerPoint eller en anden digital præsentation.

Opdag Sproget.dk

Sproget.dk redigeres af Dansk Sprognævn. Her samles forskellige ordbøger, oplysninger om retskrivningsregler og forskellige aktiviteter med sproglige problemstillinger. Det er nemt - og gratis - at lave opslag på sproget.dk.

Gruppeopgave

- Søg på følgende ord: DANSK, HIERARKI og ENGAGEMENT.
- Hvilke oplysninger får I om de enkelte ord?
- Lav et skema, hvor I noterer oplysningerne. Beslut i gruppen, hvilke overskrifter I vil have. Der skal være mindst 4 søjler.
- Find på skift på nye opslagsord. I skal udfordre hinanden - helt som i **Skibet er ladet med...**

Nye ord

I blogindlægget *Er det OK at råkneppe en grønlanderstiv bøsserøv* reflekterer tidligere lærer, Katja Gottlieb, over ord, der er optaget i Den Danske ordbog i 2017.

Den fulde tekst findes på

<https://www.folkeskolen.dk/621504/er-det-ok-at-raakneppe-en-groenlaenderstiv-boes-seroeyv>.

Gruppeopgave

- Læs blogindlægget højt i gruppen.
- Hvordan bruger bloggeren selv sproget? - Giv eksempler.
- Tal om, om der er ord og udtryk i teksten, I ikke forstår.

- Hvad skriver bloggeren om Den Danske ordbog? Lav en liste med udsagn.
- Hvad er bloggerens primære ærinde med at skrive blogindlægget?
- Formuler tre kriterier, som I mener, skal overvejes, før et ord kan komme med i Den Danske Ordbog.
- Præsenter, og diskuter jeres kriterier i [klassen](#).

Paneldebat om *kondomer, bullshit og sygt smart*

Forestil jer, at I skal være et panel, der diskuterer sprogudvikling i Danmark. I får forskellige roller, som I skal repræsentere i debatten:

- *Theodor Amnitsbøl*
En ældre mand, der synes, at sproget er blevet alt for groft, og fx ikke vil acceptere ord som grønlanderstiv og bullshit.
- *Merete Villemoes*
En engageret sprogforsker, der elsker nye ord og som virkelig er fortalende for et sprog i forandring ...
- *Kirsten Rasmussen*
En dedikeret dansklærer med hang til talemåder og slang. Kirsten elsker at være ung med de unge og skal sjældent høre et ord mere end en gang, før hun bruger det i sine samtaler på lærerværelset og ikke mindst i klassen.
- *Faisal Absiz*
Tosproget elev i 9. klasse, der synes, der er for mange svære ord, og ord, der kan betyde noget forskelligt.
- *Politisk ordfører for Det Radikale Venstre*
Partiet vil gerne have en decideret sprogpolitik og ønsker at bruge penge på at udvikle det danske sprog.
- *Pia Hansen, mor til tvillinger i 1. klasse*
Pia har meget svært ved at acceptere, at tvillingernes dansklærer går ind for børnestavning. Hun ville ønske, at de i stedet lærte at stave korrekt fra

starten. Samtidig har de i klassen læst en børnebog, hvor "frække" ord, som fx kondom indgår. Det er hun meget fortørnet over.

Gruppeopgave

- Forbered jeres holdning og argumentér for den i grupper på tre eller fire. Noter jeres synspunkter i stikord. En af jer udvælges efterfølgende til panelet.
- Gennemfør paneldebatten i klassen. Først har hver deltager ½ minut til at præsentere sin holdning. Derefter er der fri debat med læreren som ordstyrer. Spørgsmål fra resten af klassen kan indgå.

Paropgave

- Skriv et blogindlæg om sprogudvikling i Danmark.
- I skal give jeres blogindlæg én af flg. rubrikker:
 1. Brænd Den Danske Ordbog
 2. Beskyt det danske sprog
 3. Alt med måde
- Blogindlægget skal være på mellem 200 og 300 ord.